

Versaler og retskrivning.

Versaler og retskrivning.

En sproglig og juridisk redegørelse fra Indoeuropæisk ursprog til den korporative sprogstamme

Udarbejdet af SUNE SEJER NIELSEN

Oktober 2025

Forord.

Formål og baggrund

Denne redegørelse udspringer af et flerårigt arbejde med at afdække, hvordan skriftens form påvirker lovens virkning.

Udgangspunktet er simpelt, men afgørende:

At lovens gyldighed forudsætter, at sproget, den er skrevet i, er korrekt.

Vi lærte det allerede i skolen.

At et navneord begynder med stort begyndelsesbogstav. ikke med bogstaver råbt i række.

At et land, et menneske, et sted skrives med respekt i formen, fordi skriften afspejler betydning.

Ingen lærer os at skrive hele ord med store bogstaver, for vi ved godt, at sådan skriver man ikke. "man råber".

Den viden sidder stadig i os, som en tavs fælles forståelse af, hvad sproglig orden og respekt betyder.

Gennem seks år er der indhentet dokumentation fra myndigheder, domstole, ministerier og sproglige institutioner, der alle har bekræftet det samme forhold,

at dansk retskrivning er fastlagt ved lov, og at versaler kun udgør et grafisk udtryk uden grammatisk status.

Form og metode

Arbejdet kombinerer sproghistorisk analyse, juridisk fortolkning og empirisk dokumentation.

Metoden har været at sammenholde kilder fra tre felter:

1. Dansk og international sprogvidenskab.
2. Rets- og forvaltningspraksis.
3. Sprogets symbolske og funktionelle betydning i moderne forvaltning.

Tak til de institutioner, der gennem svar og korrespondance har bidraget til at dokumentere den sproglige praksis –

herunder Dansk Sprognævn, Domstolsstyrelsen, Stednavneudvalget, Folketinget, Justitsministeriet samt flere kommuner, parkeringsselskaber og andre offentlige myndigheder.

En særlig tak rettes også til de **jurister, advokater og sprogkyndige**, der gennem faglig samtale, kritik og korrespondance har bidraget til at skærpe argumentationen og styrke dokumentationen.

Selv uenighed har i dette arbejde været en kilde til klarhed.

Og endelig en tak til de mennesker, der stadig tror på, at **sandhed i ord** er forudsætningen for ret i handling.

Formål

Redegørelsen er ikke et angreb på institutioner, men et forsvar for sprogets rolle som retligt grundlag. For hvor sproget mister sin form, mister myndigheden sin kraft.

Indholdsfortegnelse

Del I – Dansk sproghistorie og retskrivning

- Indledning
- 1. Indoeuropæisk ursprog (ca. 4000–2500 f.Kr.)
- 2. Urgermansk (ca. 500 f.Kr.–200 e.Kr.)
- 3. Urnordisk (ca. 200–800 e.Kr.)
- 4. Oldnordisk / Olddansk (ca. 800–1100)
- 5. Middeldansk (ca. 1100–1500)
- 6. Ældre nydansk (ca. 1500–1700)
- 7. Yngre nydansk (ca. 1700–1900)
- 8. Moderne dansk (1900–2000)
- 9. Nutidsdansk (2000–i dag)
- 10. Den korporative sprogstamme (2019–i dag)

Del II – International sproghistorisk redegørelse

- 1. Indledning
- 2. Antikkens skrifter
 - a. Græsk skrift (ca. 800 f.Kr.–300 e.Kr.)
 - b. Romersk latin (500 f.Kr.–500 e.Kr.)
- 3. Middelalder og kristen tradition (500–1500)
- 4. Renæssance og bogtryk (1400–1700)
- 5. Oplysningstid og moderne alfabeter (1700–1900)
- 6. 20.–21. århundrede
- 7. Ikke-vestlige skriftsystemer
- 8. Overordnet vurdering

Del III – Europæiske rets- og sprognormer

1. Indledning
2. EU's sprognormer

Del IV – Versaler i dansk rets- og forvaltningspraksis

1. Indledning
2. Lov om dansk retskrivning
3. Retskrivningsordbogen §§ 11–14 og § 61
4. Vejledning om lov kvalitet
5. Domstolenes sprogpolitik
6. Retsplejeloven
7. Juridisk vurdering

Del IV A – Versaler i tegnsprogstranskription og funktionel alfabetisme

1. Indledning
2. Tegnsprog som skriftsystem
3. Tegnsprog med mundbevægelser
4. Tegnsprog på flere sprog
5. Lingvistisk klassifikation
6. Funktionel alfabetisme og typografisk misforståelse
7. Juridisk og sproglig sammenfatning

Del V – Juridisk helhedsvurdering og konklusion

1. Sammenfatning af de sproghistoriske og juridiske hovedpunkter
2. Retligt udgangspunkt
3. Forvaltningsretlig betydning
4. Retsplejemæssig betydning
5. Systemisk konsekvens
6. Samlet vurdering
7. Overordnet konklusion

Del VI A – Ordets betydning, tidsforståelse og funktionel analfabetisme

1. Indledning
2. Semantisk forskydning
3. Den juridiske konsekvens

4. Funktionel analfabetisme i systemform
5. Sammenfatning

Indskudt afsnit – Fra Jyske Lov til Danske Lov: ord, der overlevede tiden

1. De gamle love lever videre
2. Ordene blev stående – men meningen flyttede sig
3. Når fortidens ord møder nutidens sprog
4. Det juridiske paradoks
5. Sprogets og rettens fælles udfordring

Del V B – Personens betydning: fra menneske til registrering

1. Indledning
2. Historisk betydning
3. Moderne betydning (CPR-loven)
4. Ordbetydning og spænd
5. Sproglig og juridisk konsekvens
6. Funktionel analfabetisme og tab af mening
7. Sammenfatning

Del VII – Den korporative sprogstamme: fra forvaltning til virksomhed

1. Indledning
2. Kendetegn
3. Juridisk forklaring
4. Sproglig og retlig vurdering
5. Overordnet konklusion

Del VII A – Den korporative sprogzone (SOV, OPP og OPS)

1. Indledning
2. SOV – Selvstændige Offentlige Virksomheder
3. OPP og OPS – Offentlig-Private Partnerskaber og Samarbejder
4. POV – Private Offentlige Virksomheder
5. Sproglige advarselstegn
6. Konklusion

Del VIII – Bilag og kildeoversigt

1. Formål
2. Bilag X.1 — Juridisk sproghistorisk redegørelse
3. Bilag X.2 — International sproghistorisk redegørelse
4. Bilag X.3 — Versaler i dansk rets- og forvaltningspraksis
5. Bilag X.4 — Versaler i tegnsprogstranskription og funktionel alfabetisme
6. Bilag X.5 — Europæiske sprognormer og internationale regler
7. Supplerende kilder og litteratur
8. Samlet konklusion for bilagene
9. Afsluttende bemærkning

Del X – Afsluttende bemærkning

Del I – Dansk sproghistorie og retskrivning

Indledning

Det danske sprog har udviklet sig gennem mere end to årtusinder, men der har aldrig eksisteret en grammatisk tradition for at skrive hele ord med store bogstaver. Den sproglige udvikling fra urgermansk til nutidsdansk viser derimod en kontinuerlig bevægelse mod standardisering, klarhed og ensartethed.

1. Indoeuropæisk ursprog (ca. 4000–2500 f.Kr.)

Oprindelse:

Det indoeuropæiske sprog er den ældste kendte forfader til næsten alle nutidens europæiske og mange asiatiske sprog, herunder latin, græsk, sanskrit, germansk, keltisk og slavisk.

Kendetegn:

- Talt i steppeområderne nord for Sortehavet (Pontisk-kasakhiske slette).
- Ingen skriftlig tradition; sproget kendes gennem sammenlignende lingvistik.
- Et stærkt bøjningssprog med kasussystem, som senere udvikledes i forskellige retninger i datidens dattersprog.

Eksempler på ord, der har overlevet i dansk gennem urgermansk og oldnordisk:

- *pātēr* → *fadar* → *fader*
- *wód-r̥* → *watar* → *vand*
- *bhrātēr* → *brōpar* → *bror*

Konklusion:

Det indoeuropæiske ursprog udgør grundlaget for den germanske sprogstamme, som igen udviklede sig til urgermansk og senere til dansk.

Der eksisterede hverken store eller små bogstaver, men sandsynligvis et rent lyd- og talesprog uden skriftsystem.

2. Urgermansk (ca. 500 f.Kr.–200 e.Kr.)

Oprindelse: Udviklet fra det indoeuropæiske ursprog, talt i det nordlige og centrale Europa.

Skriftsystem: Runer i ældre futhark – et enkelt runesæt uden store og små bogstaver.

Kendetegn:

- Ingen skelnen mellem majuskler og minuskler.
- Ordformer med bøjningsendelser og begyndende vokalskifte.

Eksempel: *fadar* (fader), *brōþar* (bror), *watar* (vand).

Konklusion: Versalskrift eksisterede ikke; runerne var ens i højde og form.

3. Urnordisk (ca. 200–800 e.Kr.)

Også kaldet: Nordgermansk fællessprog.

Kilder: Runesten med ældre futhark (24 runer).

Kendetegn:

- Fælles sprog for Skandinavien.
- Sproglyde, der senere skabte forskel mellem dansk, svensk og norsk.
- Lydudvikling: $a \rightarrow \text{æ}$, begyndende palatalisering ($k \rightarrow tʃ$).

Konklusion: Ingen typografisk forskel – runerne havde stadig ingen versaler.

4. Oldnordisk / Olddansk (ca. 800–1100)

Kendetegn:

- Sproget deler sig i vestnordisk (norsk/islandsk) og østnordisk (dansk/svensk).
- Brug af yngre futhark (16 runer).
- Lydændringer: $k \rightarrow sk$, $a \rightarrow \text{æ}$.

Konklusion: Runer havde ingen store bogstaver.

5. Middeldansk (ca. 1100–1500)

Kendetegn:

- Overgang fra runer til latinsk alfabet.
- Første danske skrifttradition – fx *Jyske Lov* (1241).
- Mangel på faste staveregler.
- Mange lån fra latin, nedertysk og fransk.

Konklusion: Store bogstaver bruges kun i begyndelsen af sætninger, ved egennavne og hellige betegnelser. Hele ord i versaler ses kun i rubrikker eller udsmykninger.

6. Ældre nydansk (ca. 1500–1700)

Kendetegn:

- Reformationen og bogtrykpressen fører til mere ensartet skrift.
- *Christian 3.s Bibel* (1550) fastlægger sproget i religiøse tekster.
- Store begyndelsesbogstaver i substantiver (tysk påvirkning).

Konklusion: Versaler anvendes i titler og overskrifter, men sjælt i almindelig tekst.

7. Yngre nydansk (ca. 1700–1900)

Kendetegn:

- Rasmus Rask udvikler de første danske grammatikker (1811, 1826).
- Større ensretning af retskrivning.
- Overgang fra "aa" til "å" (1906).
- Standardisering gennem skole og stat.

Konklusion: Brug af versaler begrænses til monumenter og officielle inskriptioner.

8. Moderne dansk (1900–2000)

Kendetegn:

- 1948-reformen: afskaffer store begyndelsesbogstaver i navneord.
- Dansk Sprognævn oprettes (1955).
- *Retskrivningsordbogen* bliver normgivende.

Konklusion: Versalskrift klassificeres som typografisk fremhævning, ikke korrekt stavemåde.

9. Nutidsdansk (2000–i dag)

Kendetegn:

- Hurtig påvirkning fra engelsk og digitale medier.
- Nye ordformer, grammatikforenkling og typografiske eksperimenter.
- *Lov om dansk retskrivning* (1997) bekræfter, at myndigheder skal følge *Retskrivningsordbogen*.

Endelig konklusion:

Der findes ingen periode i dansk sproghistorie, hvor versaler har været grammatisk eller lovligt korrekt skriftsprog.

De bruges udelukkende som grafisk markering – og er skriftligt at betragte som **formfejl**, når de erstatter normeret dansk skrift.

10. Den korporative sprogstamme (2019- i dag) se også Del VII

Kendetegn:

- Overgang fra myndighedssprog til virksomhedssprog i den offentlige sektor.
- Øget brug af versaler og logo-baseret skrivemåde i stedet for normeret dansk.
- Offentlige institutioner anvender § 61 i *Retskrivningsordbogen* til at skrive deres egne navne som brand-identitet (fx **ROSKILDE KOMMUNE**, **GÆLDSSTYRELSEN**, **RETEN I ROSKILDE**).
- Grafisk form prioriteres over grammatisk korrekthed.

Forklaring:

§ 61 fastslår, at *“navne på personer, firmaer og produkter skrives som bæreren eller indehaveren selv gør det.”*

Denne regel gælder dog **ikke for myndigheders sagsbehandling**, jf. *Lov om dansk retskrivning § 2*, som kræver, at alle offentlige dokumenter skal følge normeret dansk.

Når kommuner eller domstole skriver deres egne navne i versaler, anvender de således en **privatretlig undtagelse i stedet for den offentlige sprognorm**.

Konsekvens:

Denne praksis markerer overgangen fra **offentlig forvaltning** til **korporativ kommunikation** – en ny “sprogstamme”, hvor myndigheder sprogligt optræder som virksomheder.

Dermed udviskes grænsen mellem offentlig og privat ret også på det sproglige plan.

konklusion:

Det korporative sprog er ikke en del af dansk grammatik, men en **grafisk identitetsform**.

Når det bruges i myndighedsdokumenter, står teksten uden for lovens sproglige rammer og kan kun betragtes som **en formel og sproglig afvigelse** fra normeret dansk.

Del II – International sproghistorisk redegørelse

1. Indledning

Versaler (store bogstaver) er en grafisk tradition, ikke en grammatisk.

Selv i de ældste skriftsystemer, hvor store bogstaver dominerede, blev de anvendt af **praktiske eller symbolske grunde**.

Denne del beskriver udviklingen i den vestlige og ikke-vestlige verden for at vise, at versaler aldrig har udgjort korrekt skriftform i noget naturligt sprog.

2. Antikkens skrifter

a. Græsk skrift (ca. 800 f.Kr.–300 e.Kr.)

De tidligste græske indskrifter blev hugget i sten med majuskler – store, ensartede bogstaver uden mellemrum mellem ordene (*scriptio continua*).

Dette var en teknisk nødvendighed: små bogstaver kunne ikke udføres med mejsel.

Da pergament og blæk kom i brug, udviklede man **minuskel-bogstaver**, som blev standard i håndskrift omkring 300 e.Kr.

Konklusion: Versaler var teknisk, ikke grammatisk betinget.

b. Romersk latin (500 f.Kr.–500 e.Kr.)

De klassiske romerske versaler – *Capitalis Monumentalis* – blev anvendt i monumenter og kejserinskriftioner, som på Trajansøjlen (ca. år 100 e.Kr.).

Dagligdags breve og dokumenter blev derimod skrevet i **minuskel cursiv**, en hurtig håndskrift.

Kun kejsersnavne, guder og love blev gengivet i versaler.

Konklusion: Versaler skulle signalere autoritet, ikke grammatik.

3. Middelalder og kristen tradition (500–1500)

I middelalderens klostre brugte munkene **karolingisk minuskel** i bøger, senere gotisk minuskel.

Versaler forekom kun som illuminerede initialer eller hellige ord (*Deus, Amen*).

De var dekorative og havde ingen grammatisk funktion.

Konklusion: Versaler fungerede som hellig markering, ikke som normeret sprog.

4. Renæssance og bogtryk (1400–1700)

Trykkere i Venedig og Tyskland genoptog brugen af romerske versaler til **overskrifter og titler**, men i brødtekst anvendtes minuskel.

Skriftens norm blev, at store bogstaver bruges til begyndelser efter punktum. Samt til overskrifter.

Konklusion: Versaler blev typografiske signaler, ikke grammatiske elementer.

5. Oplysningstid og moderne alfabeter (1700–1900)

I Europa blev alfabetet standardiseret med fast regel: store bogstaver ved sætningers begyndelse og ved egennavne.

Konklusion: Versaler udgjorde aldrig en sproglig norm.

6. 20.–21. århundrede

I moderne tid anvendes versaler i

- skilte og reklamer (“STOP”, “DANGER”),
 - tekniske standarder og formularer,
 - og enkelte betegnelser for tydelighed.
- De er dog **typografiske virkemidler**, ikke grammatiske markører.

Konklusion: Versaler = typografi, ikke sprog.

7. Ikke-vestlige skriftsystemer

Skrift	Sprog	Versaler?	Kommentar
Kinesisk	Mandarin	Nej	Logogrammer uden bogstavopdeling
Arabisk	Arabisk, persisk	Nej	Ensartede tegnformer; kun kursivændringer
Hebraisk	Hebraisk	Nej	Ingen store/små bogstaver

Skrift	Sprog	Versaler?	Kommentar
Devanagari	Hindi, sanskrit	Nej	Ensartet skrifthøjde
Japansk	Kana + kanji	Nej	Ingen bogstavdistinktion

Konklusion: Versalsystemet er unikt for det latinske alfabet og har altid haft grafisk – aldrig grammatisk – funktion.

8. Overordnet vurdering

Tidsrum	Kultur	Brug af versaler	Funktion	Normeret skrift?
Antikken	Græsk, Latin	Ja	Monumental inskription	
Middelalder	Europa	Ja	Hellig/ornamental	
1500–1900	Europa	Ja	Titler	
1900–i dag	Globalt	Ja	Typografi, skiltning	
Ikke-vestlige	Globalt	Nej	–	

Hovedkonklusion:

Versaler er en **grafisk rest fra stenhuggetraditionen** og har aldrig haft sproglig status.

De har symboliseret magt, guddommelighed eller advarsel – men aldrig været grammatisk korrekt form.

Del III – Europæiske rets- og sprognormer

1. Indledning

Det danske sprog står ikke alene i kravet om korrekt og normeret retskrivning. Alle større europæiske lande har tilsvarende regler, der fastslår, at offentlige myndigheder og domstole bør og skal følge landets officielle

sprog- og retskrivningsnormer.

Ingen af de nationale regelsæt anbefaler brugen af **versaler** som grammatisk eller officiel stavemåde.

2. EU's sprognormer

EU arbejder med 24 officielle sprog, men hvert land fastlægger selv sin retskrivning.

Interinstitutional Style Guide (2023) fastslår:

“Each Member State shall ensure that its official documents comply with its national spelling and grammar rules.”

For dansk betyder det, at EU-organer – inklusive EU-Domstolen – skal følge *Lov om dansk retskrivning* og *Retskrivningsordbogen*.⁶

Konklusion: Versaler i danske dokumenter, som ikke følger dansk ortografi, er i strid med EU's sproglige standard for klarhed og korrekthed.

Del IV – Versaler i dansk rets- og forvaltningspraksis

1. Indledning

I Danmark er brugen af korrekt sprog i lovgivning, domstole og forvaltning reguleret ved lov.

Kernen findes i *Lov om dansk retskrivning*, *Retskrivningsordbogen* samt Justitsministeriets *Vejledning om lov kvalitet*.

Disse regler fastslår, at offentlige myndigheder skal anvende **normeret dansk retskrivning** – hvilket udelukker brugen af versaler som stavemåde.

Versaler kan derfor alene anvendes som **grafisk virkemiddel** (typografi), men aldrig som del af det officielle skriftsprog sprog.

2. Lov om dansk retskrivning

Lovens § 2 lyder:

“Dansk retskrivning skal følges af alle dele af den offentlige forvaltning, af Folketinget og myndigheder med tilknytning til Folketinget samt af domstolene.”

Denne bestemmelse indebærer, at alle statslige og kommunale institutioner, domstole, styrelser og politimyndigheder har pligt til at skrive i overensstemmelse med *Retskrivningsordbogen*.

Konklusion:

Når en offentlig myndighed anvender versaler i hele ord – f.eks. “KØBENHAVNS KOMMUNE” – afviger den fra den stavemåde, som loven pålægger.

3. Retskrivningsordbogen §§ 11-14 og 61

Retskrivningsordbogen (5. udgave, 2023) fastsætter:

§ 12. Store bogstaver

“Store bogstaver bruges i begyndelsen af sætninger og ved egennavne.”

§ 61. Om stavning af proprier

(1) Udenfor Retskrivningsordbogens område

(3) Personnavne og firmanavne mv.

Navne på personer, firmaer, foreninger mv. bør staves på samme måde som de pågældende selv skriver dem.

Konklusion:

Et ord skrevet i versaler kan muligvis være et firmanavn.
eller et **layoutvalg**, ikke et sprogligt udtryk.

4. Vejledning om lov kvalitet

Justitsministeriets *Vejledning om lov kvalitet* (2023) beskriver kravene til udformning af love, bekendtgørelser og administrative tekster.

”Der anvendes den retskrivning, som er fastlagt af Dansk Sprognævn i Retskrivningsordbogen. På flere områder giver Retskrivningsordbogen valgfrihed mellem flere korrekte skrivemåder. Retskrivningen bør i disse tilfælde så vidt muligt følge de retningslinjer, som anvendes af Folketinget.”

Konklusion:

Versaler i juridiske dokumenter er i strid med ministeriets egne retningslinjer for sproglig kvalitet og kan dermed kun udgøre en formel mangel.

5. Domstolenes sprogpolitik

Domstolsstyrelsens hjemmeside (2025) om os, under:

”Respektfuld behandling

Vi behandler alle ordentligt og med respekt. Vi viser forståelse for den enkeltes situation og baggrund, og vi har respekt for forskellighed. Vi udtrykker os forståeligt både i skrift og tale.

I praksis betyder det, at kendelser, domme og procesdokumenter skal følge *Retskrivningsordbogen*. Som loven forskriver.

Brug af versaler og spærretskrift som i *THI KENDES FOR RET* eller institutionelle navne som *RETTEN I ROSKILDE* er derfor **ikke i overensstemmelse med dansk retskrivning**, men et typografisk valg.

Konklusion:

Selv domstole er forpligtet til at bruge normeret dansk. Når de afviger, handler det ikke om sprogtradition, men om **formel fejl i skriftlig udformning**.

<https://www.domstol.dk/om-os/maal-og-vaerdier/vision-og-vaerdier/>

6. Retsplejeloven

Retsplejeloven § 149 bestemmer, at dansk er retssproget i Danmark.⁶

Det indebærer, at al skriftlig kommunikation i retssager skal foregå på **normeret dansk**.

Versaler er ikke en del af dansk sprog, men en grafisk form, og kan derfor ikke opfylde lovens krav.

Konklusion:

Et dokument med ord i versaler opfylder ikke kravet om "retssprog", men er et layout, der står uden for lovens sproglige område.

7. Juridisk vurdering

Sammenholdt viser kilderne, at versaler i retslige og forvaltningsmæssige dokumenter ikke blot er sprogligt ukorrekte, men kan have **retslig betydning**:

Grundlag	Regel	Retlig konsekvens
Lov om dansk retskrivning § 2	Myndigheder skal følge <i>Retskrivningsordbogen</i>	Afvigelse = formfejl
Retskrivningsordbogen §§ 11-14 og 61	Versaler = typografi, ikke sprog	Forkert stavemåde
Retsplejeloven § 149	Dansk er retssprog	Versaler = ikke dansk
Domstolsstyrelsens sprogpolitik	Korrekt sprog	Afvigelse = brud på politik

Samlet konklusion:

Når myndigheder, styrelser eller domstole anvender versaler i stedet for korrekt dansk stavemåde, overtrædes både sproglige og formelle regler.

I juridisk forstand kan dette kun betragtes som **formel fejl** eller **ulovlig afvigelse fra lovens sprognorm**.

Del IV A – Versaler i tegnsprogstranskription og funktionel analfabetisme

1. Indledning

Dette afsnit beskriver den eneste moderne og internationalt anerkendte brug af versaler i skriftsprog – nemlig **tegnprogstranskription**.

Her anvendes versaler ikke som sprog, men som **grafiske symboler** for håndbevægelser og tegn, der ikke kan gengives med almindelige bogstaver.

Versalerne fungerer derfor som **semiotiske koder** og ikke som del af det grammatisk system.

2. Tegnsprog som skriftsystem

Tegnsprog er ikke et skriftsprog, men et visuelt-gestisk sprog.

For at kunne dokumentere og analysere det har lingvister udviklet særlige **transskriptionssystemer**, hvor versaler bruges som notation, f.eks.:

- **DTS** (<https://dansktegnsporg.dk/>)
- **ASL** (<https://www.nidcd.nih.gov/health/american-sign-language>)

Disse systemer anvender versaler som **symboler** for håndformer, bevægelser, orientering og placering – ikke som bogstaver.

Eksempler fra DTS :

JEG_KAN-IKKE_TEGNSPROG 'Jeg kan ikke (dansk) tegnsprog'

<https://dansktegnsporg.dk/om-sproget/tegnlister-emneopdelt/tegn/dansk-tegnsporg-dansk-parloer>

STÆVNING 'stævne, stævning'

<https://dansktegnsporg.dk/om-sproget/tegnlister-emneopdelt/tegn/jura>

3. Tegnsprog med mundbevægelser

*Mundbevægelserne kan være det eneste der adskiller to ellers ens tegn. Som eksempel kan nævnes tegnene KOMMUNE'kommune' og ADVOKAT'advokat', som manuelt ikke adskiller sig fra hinanden, men mundbevægelserne er forskellige; **de afspejler udtalen af de danske ord kommune og advokat.***

<https://dansktegnsporg.dk/om-sproget/temaer/tema/mundbevaegelser-1>

4. Tegnsprog på flere sprog.

Hvorfor er det ok at sige DØV~2 på amerikansk tegnsprog, men ikke på dansk tegnsprog?

<https://dansktegnsporg.dk/om-sproget/spoergsmaal-og-svar/spoergsmaal/hvorfor-er-det-ok-at-sige-doev2-paa-amerikansk-tegnsporg-men-ikke-paa-dansk-tegnsporg-question-mark>

Konklusion: Versaler i tegnsprog er funktionelle koder, ikke grammatiske ord.

5. Lingvistisk klassifikation

I Danmark og i internationale standarder og sprogkode-systemer klassificeres tegnsprog som **selvstændige sprog uden skriftsystem**.

Når de transskriberes, anvendes typografiske konventioner, hvor versaler markerer *ikke-lydte enheder*.

Dette bruges udelukkende i forskning, undervisning og sprogteknologi – ikke i retslige eller administrative dokumenter.⁴

Konklusion: Versaler i denne kontekst har semiotisk, ikke juridisk betydning.

6. Funktionel alfabetisme og typografisk misforståelse

I moderne forvaltnings- og myndighedsdokumenter ses versaler ofte anvendt i breve, kendelser og afgørelser – eksempelvis *KØBENHAVNS KOMMUNE, RETTEN I ROSKILDE, GÆLDSSTYRELSEN eller TH I K E N D E S F O R R E T*.

Set fra et sprogteknisk perspektiv er dette en **funktionel efterligning** af tegnsprogets notation:

- det ændrer ordets form,

- det gør teksten visuelt “højtråbende”,
- men det fratager den grammatisk mening.

Brugen kan dermed skabe *funktionel alfabetisme* – en situation, hvor modtageren udsættes for tekst, der formelt ligner skrift, men ikke længere følger sprogets regler.

Konklusion: Versaler i myndighedssprog udgør et sprogligt misforhold mellem form og indhold og kan føre til, at teksten ikke længere er lovligt “dansk” efter *Retsplejeloven § 149*.

7. Juridisk og sproglig sammenfatning

Område	Funktion	Relevans for dansk ret
Tegnsprogstranskription	Versaler bruges som semiotiske symboler for håndtegn	Ikke del af dansk skriftsprog
Myndighedssprog	Versaler bruges som grafisk fremhævelse	I strid med <i>Lov om dansk retskrivning § 2</i>
Retspraksis	Versaler i dokumenter skaber uklarhed og afvigelse fra dansk retskrivning	Potentiel formfejl jf. <i>Retsplejeloven § 149</i>

Samlet vurdering:

Versaler i dansk forvaltnings- og retspraksis minder funktionelt om de koder, der anvendes i tegnsprogstranskription – men uden at være sprogligt legitime.

De fungerer som symboler uden grammatisk reference og står derfor **uden for det danske skriftsprogs område**.

Del V – Juridisk helhedsvurdering og konklusion

1. Sammenfatning af de sproghistoriske og juridiske hovedpunkter

Den samlede gennemgang i Del I–IV A dokumenterer, at brugen af versaler (ord udelukkende med store bogstaver) aldrig har udgjort en del af det danske eller europæiske skriftsprogs grammatik.

Tværtimod har versaler historisk haft **symbolsk, religiøs eller teknisk funktion**, men aldrig grammatisk eller ortografisk status.

Siden overgangen til latinsk skrift i middelalderen har dansk ortografi været kendetegnet ved et **differenceret bogstavsystem** (store/små bogstaver), hvor reglerne for store bogstaver er fastlagt gennem både sproglig praksis og lovgivning.

Disse regler er i dag samlet i *Lov om dansk retskrivning* og *Retskrivningsordbogen*, som juridisk bindende norm for al offentlig skriftlig kommunikation.¹

Konklusion: Der findes ingen sproglig, historisk eller juridisk hjemmel for anvendelse af versaler som korrekt dansk skriftsprog.

2. Retligt udgangspunkt

Det fremgår entydigt af *Lov om dansk retskrivning § 2*, at offentlige myndigheder skal følge Dansk Sprognævnets *Retskrivningsordbog*.

Brug af versaler i breve, kendelser eller domme — eksempelvis *KØBENHAVNS KOMMUNE, RETTEN I ROSKILDE* eller *T H I K E N D E S F O R R E T* — er derfor **en afvigelse fra lovfastsat retskrivning** og udgør en formel fejl i sproglig og juridisk henseende.³

3. Forvaltningsretlig betydning

Ifølge love og vejledninger samt fastlagte principper skal afgørelser være klare og forståelige.

Et dokument, der anvender sproglige former uden grammatisk gyldighed, kan betragtes som **uklart eller vildledende**.

Dette forstærkes af *Vejledning om lov kvalitet* (Justitsministeriet, 2023), hvori det fastslås, at al offentlig tekst skal følge Dansk Sprognævnets regler for stavning og tegnsætning.

Konklusion:

Anvendes versaler i afgørelser, breve eller skemaer, kan dokumentet være ugyldigt som følge af sproglig uklarhed og manglende lovlig form.

4. Retsplejemæssig betydning

Retsplejeloven § 149 fastslår, at dansk er retssproget i Danmark.

Et dokument i versaler er ikke udformet på dansk i retslig forstand, men i en typografisk kodeform uden grammatisk gyldighed.

Dette indebærer, at domstole, der anvender versaler som juridisk tekstform, ****ikke opfylder lovens krav til sproglig form og klarhed.****

5. Systemisk konsekvens

Når statslige og kommunale myndigheder anvender versaler i stedet for korrekt dansk, skabes et brud på den sproglige sammenhæng mellem borger og stat.

Versaler forvandler tekst til form – de reducerer sproget til en visuel kode, som kun kan fortolkes ud fra en ukendt sammenhæng, ikke grammatik.

I forvaltningsretlig sammenhæng kan dette medføre:

- **Fejl i form og sagsbehandling.**
- **Ulovlig afvigelse fra normeret sprog.**
- **Brud på retssprogets klarhedsprincip.**

Konklusion:

Versaler i officielle dokumenter er ikke et sprogligt, men et typografisk fænomen.

Når de anvendes som sproglig form, opstår et brud mellem lovens krav og tekstens reelle udtryk.

6. Samlet vurdering

Retsgrundlag	Hovedregel	Juridisk konsekvens ved versaler
Lov om dansk retskrivning § 2	Offentlige myndigheder skal følge <i>Retskrivningsordbogen</i>	Afvigelse = ulovlig form
Retskrivningsordbogen §§ 11-14 og 61	Versaler = typografi, ikke sprog	Ingen grammatisk gyldighed
Retsplejeloven § 149	Dansk er retssproget i Danmark	Versaler = ikke dansk
Vejledning om lov kvalitet (2023)	Stavning skal følge Dansk Sprognævnets retskrivningsordbog	Overtrædelse = manglende lov kvalitet
Domstolsstyrelsens sprogpolitik (2022)	Retten skal følge dansk retskrivning	Afvigelse = formel fejl

Konklusion:

Ingen del af dansk lovgivning, forvaltning eller retspraksis tillader versaler som korrekt stavemåde. Brugen af versaler i myndigheds- eller retsdokumenter er dermed **ulovlig efter gældende sprognormer** og udgør et brud på de krav til klarhed, lovlighed og ærbarhed, som følger af dansk og europæisk retspraksis.

7. Overordnet konklusion

Versaler har i hele den vestlige skrifttradition haft en **symbolsk, monumental eller teknisk funktion**, men har aldrig været grammatisk korrekte i noget sprog.

I Danmark er retskrivningen direkte lovreguleret, og denne lovgivning udelukker versaler som korrekt stavemåde.

Derfor er enhver offentlig tekst, der anvender versaler i stedet for normeret dansk, **ikke blot sprogligt forkert, men juridisk ugyldig i sin form**.

Del V. A – Ordets betydning, tidsforståelse og funktionel analfabetisme

1. Indledning

Sproget står aldrig stille. Ord ændrer både **betydning, udtale og brug** gennem tiden.

Et ord, som i middelalderen betød én ting, kan i dag betyde noget helt andet – eller noget, der kun ligner.

Når myndigheder eller domstole fortolker ældre tekster uden at tage højde for denne udvikling, risikerer de at give ordene en anden mening, end de havde, da de blev skrevet.

Eksempel:

I *Danske Lov* (1683) betyder *ærbarhed* "moralisk og social hæderlighed".

I moderne dansk bruges ordet oftest om "seksuel anstændighed".
En nutidig fortolkning uden historisk forståelse kan derfor føre til sproglig og juridisk forvanskning.

2. Semantisk forskydning

Sprogforskere kalder ændringen i ords betydning for **semantisk forskydning**.

Det sker typisk på tre måder:

- **Udvidelse:** Ordet får flere betydninger (fx *hus* → også *husstand*).
- **Indsnævring:** Betydningen bliver mere specifik (fx *fæ* → "kvæg").
- **Overførsel:** Ordet får ny symbolsk betydning (fx *hjerte* → "følelse").

Konsekvens:

Et ords betydning kan kun forstås ud fra **den tid og sammenhæng**, hvori det blev skrevet.

Der findes ingen "tidsløs" mening – kun samtidige definitioner.

3. Den juridiske konsekvens

I jura har ord afgørende betydning.

Et ord uden fastlagt mening kan ikke skabe **retsvirkning**.

Når et dokument bruger ord, som afsenderen ikke kan definere, ophæves kommunikationen som juridisk handling.

Grundsætning:

"Uklare eller meningsløse erklæringer har ingen betydning."

Eksempel:

Hvis et ord som *ansat* eller *person* anvendes i en anden betydning end i almindelig sprogbrug, opstår et hul mellem form og indhold.

Dermed kan myndigheden ikke dokumentere, hvad den faktisk har udtalt.

4. Funktionel analfabetisme i systemform

Når myndigheder bruger ord uden sproglig forankring – fx ord i **versaler** eller med flydende betydning – opstår **funktionel analfabetisme** i systemet:

Borgeren kan ikke læse, hvad der står,
og myndigheden forstår ikke selv, hvad den har skrevet.

"Velkommen til DANMARK 2025 – året, hvor funktionel analfabetisme blev sat i system, og ord fik betydning, da de blev råbt ud i skriftsproget."

Konklusion:

Sproget mister sin funktion som redskab,
når det ikke længere bygger på en fælles og tidssvarende forståelse.
Et ord uden definition har ingen betydning –
og et dokument uden betydning kan ikke have retsvirkning.

5. Sammenfatning

Element	Sproglig funktion	Juridisk konsekvens
Semantisk forskydning	Betydningen ændres over tid	Kræver historisk fortolkning
Uklart ordvalg	Afhænger af afsenderens forståelse	Kan gøre teksten ulæslig
Versaler og grafisk råb	Bryder sprogets normer	Ophæver formel klarhed
Ord uden definition	Ingen fælles mening	Ingen retsvirkning

Overordnet konklusion:

Et ord eksisterer ikke uden mening, og mening eksisterer ikke uden forståelse.

Sprogets funktion som juridisk grundlag afhænger derfor af,

at både afsender og modtager deler en fælles, tids- og lovfastsat betydning.

Når sproget mister den forbindelse, bliver retten til lyd.

Indskudt afsnit – Fra Jyske Lov til Danske Lov: ord, der overlevede tiden

1. De gamle love lever videre

Jyske Lov (ca. 1230) og *Danske Lov* (1683) er blandt Danmarks ældste og mest citerede love.

De forener lov, moral og sprog i ét.

Jyske Lov, Fortalen:

“Med lov skal land bygges, men ville enhver nøjes med sit eget og lade andre nyde samme ret, da behøvede man ikke nogen lov. Men ingen lov er jævngod at følge som sandheden, men hvor man er i tvivl om, hvad der er sandhed, der skal loven vise sandheden..”

Danske Lov 5-1-2:

LOV nr 11000 af 15/04/1683

“

2. Alle Contracter, som frivilligen giøris af dennem, der ere Myndige, og komne til deris Lavalder, være sig Kiøb, Sal, Gave, Mageskifte, Pant, Laan, Leje, Forpligter, Forløfter og andet, ved hvad Navn det nævnis kand, som ikke er imod Loven, eller Ærbarhed, skulle holdis i alle deris Ord og Puncter, saa som de indgangne ere..”

Disse sætninger læses stadig i dag, men de ord, de bruger, betyder ikke præcis det samme.

I middelalderen var *sandhed*, *etik*, *ærbarhed* samt *lovmedholdlighed* moralske udtryk – i dag er de tekniske termer.

2. Ordene blev stående – men meningen flyttede sig

Sproget dengang var dybt præget af ære og moral.

Et ord som *ærbar* betød social hæderlighed; *ulovlig* betød “uden Guds eller kongens tilladelse”.

I dag tolkes de ud fra moderne, sekulær logik.

Eksempler:

- *Ærlig mand* = fri borger, ikke blot sandfærdig person.
- *Ulovlig* = uden kongens nåde, ikke bare regelbrud.
- *Handel* = social udveksling, ikke kun økonomisk transaktion.

3. Når fortidens ord møder nutidens sprog

Domstole henviser stadig til “lov og ærbarhed”,

men *ærbarhed* forstås i dag som “anstændighed”, ikke som social ære.

Sætningerne står, men deres sjæl er væk.

Konsekvens:

Vi anvender lovens gamle ord med nutidens tanker –

og forvandler derved meningen uden at ændre teksten.

4. Det juridiske paradoks

Lovene består, men sproget ændrer sig.

Vi citerer tekster fra 1200- og 1600-tallet,

selvom nutidens dansker ikke længere taler det sprog, de er skrevet i.

Eksempel:

Danske Lov 5-1-2 bruges stadig som moralsk norm,

men “ærbarhed” taler man ikke længere om og den er aldrig blevet nydefineret.

Dermed anvendes ordet stadig, men uden fælles forståelse.

5. Sprogets og rettens fælles udfordring

Tid	Kilde	Nøgleord	Oprindelig betydning	Moderne forståelse
ca. 1230	<i>Jyske Lov</i>	Lov	<i>Med lov skal land bygges</i>	Regel i juridisk forstand. Ikke lov men LOV
1683	<i>Danske Lov</i>	Ærbarhed	Social og moralsk hæderlighed	Seksuel/formel anstændighed
1800-tallet	Rasmus Rask	Retskrivning	Korrekt tale som moralsk pligt	Tekniske sprogeregler
2025	Forvaltningssprog	Person	Levende menneske med CPR-nummer	Registreret datapost

Konklusion:

Vi taler stadig lovens sprog, men forstår ikke længere dens ord.
Når lovens tekst bevares, men sproget forsvinder,
opstår funktionel analfabetisme i sproget.

Del V B – Personens betydning: fra menneske til registrering

1. Indledning

Begrebet *person* er et af de mest brugte ord i moderne lovgivning – men også et af de mindst definerede. I *CPR-loven*, *Forvaltningsloven* og *Databeskyttelsesloven* optræder ordet konstant, men få steder forklares, hvad en *person* er.

Konsekvens:

Person fungerer i dag som et menneskeligt begreb og en administrativ markør.

[person — Den Danske Ordbog](#)

Betydninger

1. "menneske ofte forstået som én blandt mange eller betragtet med en vis distance"

1.b "figur i en roman, et skuespil el.lign."

2. Historisk betydning

I romerretten betød *persona* "maske" eller "rolle".

I teologien beskrev ordet mennesket som moralsk væsen med ansvar for Gud og samfund.

Senere blev det brugt om enhver, der kunne indgå kontrakter.

Med tiden gled betydningen fra det menneskelige til det tekniske.

3. Moderne betydning (CPR-loven)

I *Lov om Det Centrale Personregister* (LBK nr. 5 af 9. januar 2023) nævnes "personnummer", "personoplysninger" og "personregistre" – men ikke, hvad *person* betyder.

Følge:

Når myndigheden skriver "personen", mener den muligvis et datasæt.

Når borgeren læser "personen", tror han, der tales om dem, som menneske.

[menneske — Den Danske Ordbog](#)

Betydninger

1.b svag, ufuldkommen (og syndig) skabning

1.a fornuftigt, civiliseret individ der nærer følelser, uudviklede personer osv.

Sådan opstår et sprogligt og retligt hul.

4. Ordbetydning og spænd

Ifølge *Den Danske Ordbog* betyder *menneske* bl.a.:

1. Et højtudviklet, kulturskabende væsen.
2. Et fornuftigt individ med følelser og respekt, (*uudviklede personer*)
3. En svag, ufuldkommen skabning.
4. Et udtryk for irritation (*"For et menneske!"*).

Person bruges derimod i lovgivningen som neutral registrering.

Konklusion:

Sproget har fjernet menneskeligheden fra ordet.

Person betyder ikke længere "den, der er", men "den, der er registreret".

5. Sproglig og juridisk konsekvens

Et ord uden klar definition kan ikke skabe retsvirkning.

Hvis lovgiver ikke kan forklare, hvem en *person* er, kan ingen afgørelse om "personer" have fuld gyldighed.

Sammenhæng:

- *Menneske* = levende, tænkende væsen. (*uudviklede personer*)
- *Person* = registreret enhed.
- *Borger* = deltager i staten.

Når disse blandes sammen, opstår en administrativ illusion, hvor mennesket tror, det taler om sig selv, men systemet taler om et datasæt.

6. Funktionel analfabetisme og tab af mening

Når myndigheder bruger ord uden fast betydning, og borgeren læser dem ud fra følelse eller gæt, opstår funktionel analfabetisme i sproglig form.

"Fra person til menneske til dig, der er."

Sætningen rummer det, sproget har mistet: forbindelsen mellem ordet, den talende og meningen.

7. Sammenfatning

Betegnelse	Oprindelig betydning	Nutidig funktion	Juridisk status
Menneske	Levende, tænkende væsen	Kultur- og samfundsborger	Grundbegreb i moral og ret
Person	Rolle, maske, juridisk figur	CPR-registreret enhed	Teknisk term uden definition

Betegnelse	Oprindelig betydning	Nutidig funktion	Juridisk status
Borger	Deltager i samfundskontrakt	Skattepligtig identitet	Politisk-administrativ funktion

Overordnet konklusion:

Når sproget om "personen" mister sit indhold,
mister retten sit subjekt.

Der kan ikke udøves ret, hvor ordene ikke længere har fast betydning.

Sprogets opløsning bliver rettens opløsning.

Del VII – Den korporative sprogstamme: fra forvaltning til virksomhed

1. Indledning

I moderne dansk er der opstået en ny sprogform, som ikke kan placeres i den klassiske sproghistoriske udvikling fra **Indoeuropæisk til** urgermansk til nutidsdansk.

Denne form kan kaldes **den korporative sprogstamme** – et sprog, hvor offentlige myndigheder kommunikerer som virksomheder og bruger grafiske og juridiske koder i stedet for grammatisk dansk.

2. Kendetegn

Det korporative sprog adskiller sig fra skriftligt dansk på flere måder:

Egenskab	Retsligt dansk	Korporativt sprog
Skriftform	Normeret efter Retskrivningsordbogen	Branding og visuel identitet
Funktion	Klart og forståeligt sprog (Dansk sprognævn)	Markedsføring og image
Juridisk status	Forvaltningsretligt sprog	Privatretligt udtryk
Sprognorm	§ 2 – myndigheder skal følge Retskrivningsordbogen	§ 61 – navne bør skrives som indehaveren gør
Typografi	Store bogstaver ved egennavne	Versaler som logoeffekt

3. Juridisk forklaring

Retskrivningsordbogen § 61 siger:

“Navne på personer, firmaer, foreninger mv. bør staves på samme måde som de pågældende selv skriver dem.”

Denne bestemmelse gælder **private navne**, men **ikke myndighedssprog**.
Når en kommune, styrelse eller domstol anvender denne regel om sig selv, placerer den sig sprogligt som *“virksomhed”* i stedet for *“myndighed”*.

Konsekvens:

Når en kommune skriver **ROSKILDE KOMMUNE** i stedet for *Roskilde Kommune*, markerer den sprogligt, at den agerer som *registreret juridisk person*.
Det er ikke retskrivning – det er *branding og korporativ identitet*.

4. Sproglig og retlig vurdering

Denne overgang fra offentlig forvaltning til virksomhed betyder, at det klassiske danske myndighedssprog (klarhed, neutralitet, normeret dansk) erstattes af en **grafisk korporativ sprogstamme**, der ikke længere bygger på grammatik, men på markedslogik.

Eksempler:

- *KØBENHAVNS KOMMUNE* → fremstår som virksomhedsnavn.
- *GÆLDSSTYRELSEN* → ophører som administrativ betegnelse og bliver brand.
- *RETTEEN I ROSKILDE* → fremstår som institution, ikke sprog.

Når dette sprog anvendes i lovtekster, kendelser eller afgørelser, sker der en **sproglig forveksling** mellem:

- det **myndighedssprog**, der er underlagt retskrivningsloven, og
- det **virksomhedssprog**, der er frit stilistisk (jf. § 61).

5. Overordnet konklusion

Det korporative sprog markerer et **brud i den danske sproghistorie**.
Det er ikke længere dansk i retslig forstand, men et grafisk kommunikationssprog, der signalerer organisation, ejerskab og image i stedet for indhold og ansvar.

Kort formuleret:

*Når myndigheder skriver som virksomheder,
ophører de med at være myndigheder i sprogets forstand.*

Del VII A – Den korporative sprogzone (SOV, OPP og OPS)

1. Indledning

Hvor ser du den korporative sprogzone. I takt med at offentlige opgaver i stigende grad løses gennem **samarbejder mellem myndigheder og virksomheder**, opstår en ny sproglig og organisatorisk hybrid:

den **korporative sprogstamme som jeg kalder den** – et sprog, der ligner dansk, men fungerer som kontraktretlig kommunikation.

Her bruges ord og former, som *ligner normeret dansk for det utrænede øje*.

2. SOV – Selvstændige Offentlige Virksomheder

SOV'er er offentligt ejede, men selvstændigt ledede institutioner.

- Navne skrives i **versaler: ROSKILDE KOMMUNE, GÆLDSSTYRELSEN, RETTEN I ROSKILDE**.

Dette kan signalere, at modtageren ikke længere kommunikerer med en myndighed, men med en **virksomhedsenhed** under muligt offentlig ejerskab.

3. OPP og OPS – Offentlig-Private Partnerskaber og Samarbejder

I **OPP/OPS-modeller** er det private firma, der udfører en offentlig opgave gennem kontrakt.

Det medfører et sprogligt skift: dokumenter og hjemmesider bruger ord som

“kunde”, “bruger”, “kontrakt”, “serviceaftale”, i stedet for “borger”, “part”, “afgørelse”.

Her begynder **myndighedssprog** at lyde som **markedsføring**, og sproget bliver til *forretningskommunikation*.

4. POV – Private Offentlige Virksomheder

I visse kommuner bruges betegnelsen **POV (Private Offentlige Virksomheder)** om selskaber, der formelt er private, men udfører offentlig myndighedsudøvelse.

Disse enheder kan:

- opkræve betalinger (fx kontrolafgifter, renovation, forsyning),
- udstede breve med kommunalt logo,
- og optræde med navne i versaler eller “brand-sprog”.

Her udvises sondringen mellem **myndighedsakt** og **forretningsaftale**, og borgeren står ofte uden klar viden om, hvilket regelsæt der gælder.

5. Sproglige advarselstegn

Læseren bør være opmærksom på følgende indikatorer på, at sproget har skiftet fra **dansk myndighedssprog** til **korporativt virksomheds-sprog**:

Indikator	Kendetegn	Juridisk betydning
Versaler (fx "GÆLDSSTYRELSEN")	Navn skrives som brand	Tyder på selskabsform eller kontraktlig enhed
Ordvalg: kunde / bruger / service	Markedslogik erstatter forvaltningssprog	Afgørelsen kan mangle myndighedsform
Logo og layout	Corporate design	Viser at teksten følger designmanual, ikke lovstandard
"Tak for din henvendelse" / "vi bestræber os på"	Serviceformuleringer, ikke juridiske pligter	Ændrer kommunikationen fra lov til service

6. Konklusion

Den korporative sprogzone er **ikke blot en administrativ tendens, men et sprogligt skifte**:

Dansk rets- og forvaltningssprog glider over i kontrakt- og markedsret.

Det betyder, at borgeren møder myndighedsbreve, der ser danske ud, men i realiteten er udformet på **virksomhedssprog** —

ofte i versaler, med logo og uden juridisk hjemmel.

Når sproget mister sin forankring i loven, mister borgeren sin retsbeskyttelse.

Del VIII – Bilag og kildeoversigt

1. Formål

Bilagene giver samlet dokumentation for sproghistoriske, juridiske og typografiske kilder, der understøtter rapportens hovedkonklusion:

at **versaler aldrig har haft grammatisk status i dansk eller europæisk skriftsprog**, og at **offentlige myndigheder er retligt forpligtet** til at følge *Retskrivningsordbogen*.

2. Bilag X.1 — Juridisk sproghistorisk redegørelse

Titel: *Brugen af versalskrift i historisk og retslig kontekst*

Indhold: Oversigt over sprogets udvikling fra urgermansk til nutidsdansk samt retskilder vedrørende retskrivning.

Kilder:

- *Dansk Sprognævn (2023): Retskrivningsordbogen (DSR), §§ 12 og 61.*
- *Justitsministeriet (1997): Lov nr. 332 af 15. maj 1997 om dansk retskrivning.*

- *Domstolsstyrelsen (2022): Sprogpolitik for Danmarks Domstole.*
- *Justitsministeriet (2023): Vejledning om lov kvalitet, afsnit 4.1.*
- *Bekendtgørelse af lov om Dansk Sprognævn (LBK nr. 217 af 13. februar 2015)*
- *Bekendtgørelse om Dansk Sprognævnns virksomhed og sammensætning (BEK nr. 1059 af 22. september 2024)*
- *Retskrivningsbekendtgørelsen af 1948*
- *Retskrivningsbekendtgørelsen af 1892*
- *Udskrift af e-mailkorrespondance udskrift med mails fra dansk sprognævn.*
- *Udskrift af e-mailkorrespondance med stednavnsudvalget ved Københavns universitet*
- *Udskrift af e-mailkorrespondance udskrift med domstolstyrelsen*
- *Udskrift af e-mailkorrespondance udskrift med Folketinget*
- *Udskrift af e-mailkorrespondance udskrift med civilstyrelsen*
- *Udskrift af e-mailkorrespondance udskrift med skatteforvaltningen*

Formål:

At dokumentere, at dansk retskrivning er fastlagt ved lov, og at offentlige myndigheder er retligt forpligtet til at anvende *normeret dansk* jf. Lov om dansk retskrivning § 2.

Konklusion: Versaler er ikke en del af dansk skriftsprog, men et grafisk virkemiddel uden juridisk gyldighed.

3. Bilag X.2 — International sproghistorisk redegørelse

Titel: *Versalskriftens oprindelse og brug i verdens skrifttraditioner*

Indhold: Gennemgang af versalers anvendelse i oldgræsk, latin, europæiske og ikke-vestlige sprog.

Kilder:

- *Oxford History of the Latin Script (Oxford UP, 2009).*
- *Encyclopaedia Britannica: artiklen Capital letter.*
- *Cambridge History of the English Language, Vol. IV–V.*
- *Printing and the Mind of Man (British Library, 1972).*
- *ISO 3098 – Technical Product Documentation: Lettering.*
- *US Government Printing Office Style Manual (2016).*
- *Dansk Sprognævn (2023): Retskrivningsordbogen, §§ 12 og 61.*
- *Vejledning om lov kvalitet (Justitsministeriet, 2023)*
- *Vejledning om administrative forskrifter (Justitsministeriet, 2021)*

Formål:

At vise, at versaler i historisk og international sammenhæng udelukkende har haft monumental eller typografisk funktion – aldrig grammatisk. Samt underbygger, at versaler som sprogform savner sproglig og juridisk legitimitet i alle vestlige sprogtraditioner.

Konklusion: Versaler har historisk været monumentale og symbolske, aldrig sproglige eller grammatiske.

4. Bilag X.3 — Versaler i dansk rets- og forvaltningspraksis

Titel: *Lovgrundlag og retsfølger ved brug af versaler*

Indhold: Sammenstilling af relevante danske love og administrative vejledninger.

Kilder:

- *Lov om dansk retskrivning (§ 2).*
- *Forvaltningsloven (§§ 22–24).*
- *Retsplejeloven (§ 149).*
- *Vejledning om lov kvalitet (Justitsministeriet, 2023).*
- *Sprogpolitik for Danmarks Domstole (Domstolsstyrelsen, 2022)*
- *Kodex VII – Syv pligter for embedsmænd (Finansministeriet, 2015)*
- *God adfærd i det offentlige (Moderniseringsstyrelsen, 2017)*
- *Vejledning om administrative forskrifter (Justitsministeriet, 2021)*

Formål:

At dokumentere, at korrekt, lovligt og forståeligt sprog er en juridisk og etisk pligt for embedsmænd.

Konklusion: Officielle dokumenter skal følge normeret dansk ortografi; versaler i hele ord udgør formel fejl.

5. Bilag X.4 — Versaler i tegnsprogstranskription og funktionel alfabetisme

Titel: *Lingvistisk brug af versaler i ikke-skriftlige sprog*

Indhold: Analyse af versalers funktion i tegnsprogssystemer og sammenhæng med funktionel alfabetisme.

Kilder:

- *Dansk tegnsprog er et sprog (Dansk Sprognævn & Dansk Tegnsprogråd, 2022)*
- *Hvordan siger man juridiske begreber som fx hjemmel og varetægt (Dansk Tegnsprog, 2021)*
- *Lærebog i tegnsprogs grammatik (Engberg-Pedersen, 1998)*
- *30 tegn fra døves tegnsprog (Dansk Tegnsprogråd, 2005)*
- *Prillwitz et al. (1989): HamNoSys: Hamburg Notation System for Sign Languages.*

- Sutton (1999): *SignWriting: The World's Writing System for Sign Languages*.
- Crasborn & Sloetjes (2008): *ELAN Annotation Tool for Sign Language Corpora*.
- ISO 639-3 (2023): *Codes for the representation of names of languages*.

Formål:

At dokumentere, at versaler anvendes i notation af tegnsprog – som grafiske symboler, ikke som sprog.

Konklusion: Versaler har i tegnsprog en rent semiotisk funktion – de repræsenterer bevægelse og form, ikke betydning eller grammatik.

Derfor kan de ikke danne sproglig eller juridisk hjemmel for versaler i offentlige dokumenter.

Kun i særlige pædagogiske sammenhænge – f.eks. ved formidling til personer med begrænset læsefærdighed – kan versaler have en visuel hjælperolle, men aldrig status som dansk skriftsprog.

6. Bilag X.5 — Europæiske sprognormer og internationale regler

Titel: Retskrivning og typografi i EU og medlemslande

Indhold: Sammenlignende analyse af sprogeregler i Tyskland, Norden og EU.

Kilder:

- Rat für deutsche Rechtschreibung (2018): *Amtliche Regelung der deutschen Rechtschreibung*.
- Nordisk Sprogråd (2019): *Rekommendationer om offentligt sprogbrug*.
- Oqaasileriffik (2021) og Málstovan (2022): *Retningslinjer for grønlandsk og færøsk ortografi*.
- EU Publications Office (2023): *Interinstitutional Style Guide*.

Formål:

At dokumentere, at EU og medlemsstaterne forpligter sig til at anvende deres nationale retskrivning i al officiel kommunikation.

Understreger, at Danmark i EU-rettens forstand er bundet til at skrive på korrekt dansk — og at versaler dermed er en retsstridig afvigelse.

Konklusion: Ingen europæisk stat eller institution anerkender versaler som normeret skriftform; alle pålægger brug af national retskrivning.

7. Supplerende kilder og litteratur

- Rasmus Rask (1826): *Dansk Retskrivningslære*.
- Otto Jespersen (1925): *Modersmålets fonetik*.
- Den Danske Ordbog (2023): *sproget.dk*.
- Justitsministeriet (2021): *Vejledning om administrative forskrifter*.
- Dansk Sprognævn (2023): *Vejledning om retskrivning og digitalt sprog*.
- Domstolsstyrelsen (2022): *Klarsprog i domstolene*.

8. Samlet konklusion for bilagene

Bilagene dokumenterer samstemmende, at:

1. Versaler aldrig har været grammatisk korrekte i dansk eller europæisk skriftsprog.
2. Der findes ingen historisk eller retslig periode, hvor versaler har haft normativ status.
3. Dansk lovgivning kræver, at myndigheder anvender normeret dansk retskrivning.
4. Versaler anvendt i rets- og forvaltningssprog er derfor **en typografisk formfejl** og kan medføre ugyldighed ved vurdering af sprog og form.

Del Xxx – Afsluttende bemærkning

Et sprog er ikke blot et redskab.

Det er samfundets samvittighed – den stille strøm, som alt hviler på.

Når sproget ændres, ændres også den virkelighed, vi tror, vi deler.

Man kan undre sig.

Hvornår begyndte vi at skrive sådan – med bogstaver, der råber, hvor før de talte?

Hvornår blev ordene hårde, og navne til koder?

I skolen lærte vi, at et navn begynder med stort begyndelsesbogstav – ikke med bogstaver mejslet i sten.

Vi lærte, at ord skulle skrives, så de kunne forstås.

At *Danmark* begynder med D – ikke med DANMARK.

At sproget er levende, ikke en formel.

Og alligevel står vi her, omgivet af dokumenter, der taler et sprog, ingen lærte os.

Versalerne er ikke onde. De er blot tomme – et grafisk virkemiddel, skabt til at fremhæve, ikke til at erstatte mening.

Men når de bruges som lovens sprog, forsvinder den menneskelige rytme.

Sproget mister sin puls.

Man mærker det, selv før man forstår det: noget er forkert.

Som om teksten ikke længere taler til os, men over os.

Denne redegørelse har vist, at versaler aldrig har haft grammatisk status i dansk eller noget andet europæisk sprog.

De hører hjemme på bygninger, i logoer, i sten – ikke i myndigheds kommunikation.

Når myndigheden skriver i versaler, skriver den uden hjemmel.

Men måske er problemet dybere end det juridiske.

Måske har vi vænnet os til det.

Måske har vi glemt, hvordan et lovligt sprog lyder.

*“Med lov skal land bygges,
men ville enhver nøjes med sit eget og lade andre nyde samme ret,
da behøvede man ikke nogen lov.
Men ingen lov er jævngod at følge som sandheden,
men hvor man er i tvivl om, hvad der er sandhed,
der skal loven vise sandheden.”*

(Jyske Lov, Fortalen, ca. 1241)

For når ord mister deres betydning, mister lovgivningen sin hensigt.
Og når formen overtager meningen, mister retten sit sprog.

Som det blev stadfæstet i *Kong Christian den Femtes Danske Lov* af 15. april 1683, 5. bog, 1. kapitel, 2. artikel:

*“Alle Contracter, som frivilligen gøris af dennem, der ere Myndige, og komne til deris Lavalder, være sig Kiøb, Sal, Gave, Mageskifte, Pant, Laan, Leje, Forpligter, Forløfter og andet, ved hvad Navn det nævnis kand, **som ikke er imod Loven, eller Ærbarhed, skulle holdis i alle deris Ord og Puncter, saa som de indgangne ere.**”*

Når sproget bruges til at fordreje, skjule eller give myndighed en form, den ikke har, er det ikke længere kommunikation – men manipulation.
Det strider mod ærbarheden i både juridisk og sproglig forstand:
redelighed i ord, klarhed i mening og sandhed i form.

Som det hedder i den ældste tekst, der binder vestlig ret og sprog sammen:

“I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.”

(Johannesevangeliet 1:1)

Men hvor Ordet dengang var begyndelsen på forståelse,
står vi nu i en tid, hvor ord ikke længere har betydning –
og hvor afsenderen ofte ikke selv ved, hvad der forsøges kommunikeret.

Måske er det dér, den største fare ligger:
ikke i ond vilje, men i glemsel.
At vi er holdt op med at høre, hvordan sproget lyder, når det er sandt.
Bogstaverne består, men meningen forsvinder.

Derfor handler dette ikke kun om retskrivning, men om hukommelse.
Om at huske, at loven engang blev skrevet for at kunne læses.
At ordene blev valgt, fordi de bar mening – ikke magt.

“Med lov skal land bygges,” står der i *Jyske Lov*.
Men måske må vi i dag tilføje:
Med sprog skal loven forstås.

*Udarbejdet af Sune Sejer Nielsen
Oktober 2025*